

Nader onderzoek beschermde soorten

EKP Noord te 's-Hertogenbosch

Rho Adviseurs

verleend

Behoort bij het besluit van het hoofd
van de afdeling VTH-Omgevingswet
van de gemeente 's-Hertogenbosch

d.d. : oktober 2023
nr. : 079613367540

ontwerpbeschikking

d.d. : september 2022
nr. : 079613367540

Projectadviseur

Heleen Melchers MSc

heleen@habitus.nl

0172-204060

Rapportage

Ruth van den Herik MSc

Documentcode

RHOA2020-17-NO1-V2

In opdracht van

Rho Adviseurs

Contactpersoon opdrachtgever

dhr. Stefan van Bogget

Opleverdatum

23 november 2020

Kwaliteitscontrole

Richard Notenboom BSc

Overname, vereenvoudiging of openbaarmaking van dit rapport inclusief foto's is enkel toegestaan met toestemming van de eigenaar (de opdrachtgever) en onder vermelding van de bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen. Onze algemene voorwaarden zijn [hier](#) in te zien. Onze privacyverklaring is [hier](#) te vinden.

Een verklaring van onze documentcodes is te vinden op [onze website](#).

Adres: Tolnasingel 3 / 2411 PV / Bodegraven

Kvk-nummer: 78391385 / Btw-nummer: NL861372669B01

Rekeningnummer: NL14ABNA0494577894

<https://habitus.nl>

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
2.	METHODE	7
3.	RESULTAAT & TOETSING	9
4.	CONCLUSIE & AANBEVELINGEN	12

BRONNEN

BIJLAGEN

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding van het onderzoek beschreven. Vervolgens wordt het plangebied beschreven en wordt het onderzoek afgekaderd.

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om bebouwing te slopen, beplanting te verwijderen, de kade opnieuw in te richten en woningbouw te realiseren (zie kaart in Bijlage 1). Er is een ecologische quickscan uitgevoerd (Habitus, 30 maart 2020, met rapportcode: RHOA2020-7-QS1-V1). Hieruit blijkt dat er in het plangebied mogelijk essentiële vliegroutes en essentieel foerageergebied aanwezig is voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De beplanting maakt mogelijk essentieel onderdeel uit van het functioneel leefgebied van de huismus.

Het beschadigen of vernietigen van (gebieds)functies van beschermde soorten is verboden onder de Wet natuurbescherming. Daarom is nader onderzoek uitgevoerd om aan te tonen of uit te sluiten dat deze gebiedsfuncties aanwezig zijn.

1.2 Doel en centrale vraag

Dit nader onderzoek wordt uitgevoerd om te kunnen bepalen of de voorgenomen werkzaamheden in strijd zijn met de Wet natuurbescherming. Zo verkrijgt de opdrachtgever inzicht in eventuele aanvullende acties of maatregelen die noodzakelijk zijn. De centrale vraag luidt:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op overtreding van de Wet natuurbescherming voor de onderzochte soorten en functies?

De onderzochte soorten en functies zijn beschreven in hoofdstuk 2. Dit rapport geeft antwoord op bovenstaande vraag en biedt, indien mogelijk, maatregelen of vervolgacties om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Is dit niet mogelijk, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden.

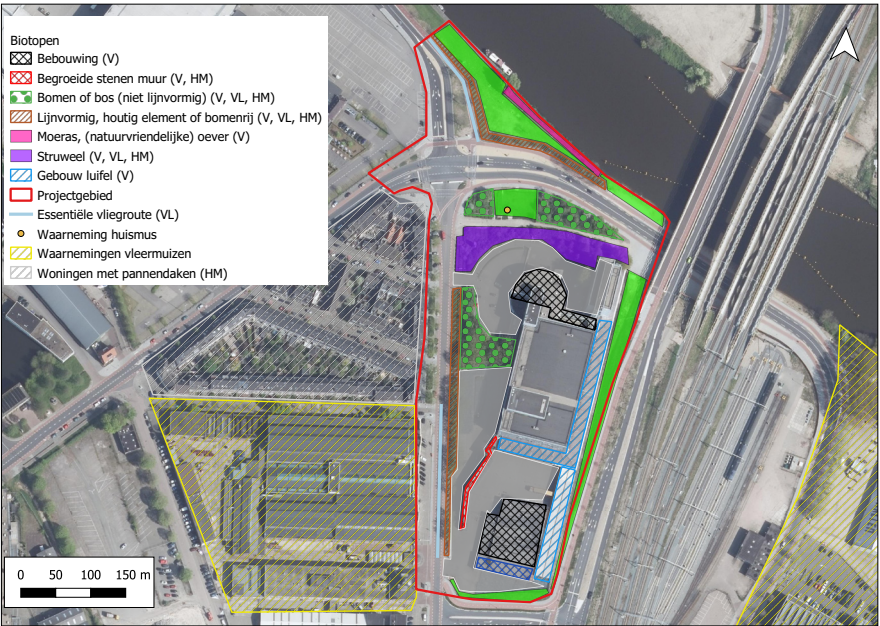
1.3 Plangebied

De gegevens over het plangebied zijn hieronder weergegeven in Tabel 1 en Figuur 1.

Tabel 1: gegevens plangebied

Adres (of coördinaten)	Parallelweg 21
Plaats	's-Hertogenbosch
Provincie	Noord-Brabant
Te onderzoeken object	Bomen(rijen), struweel, begroeide stenen muur
Omgeving bestaat uit	Bedrijventerrein, open water, wegen en bebouwing

Een weergave van het plangebied op kaart is in te zien in Figuur 1.

Figuur 1: plangebied en de (mogelijke) beschermde functies volgens de quickscan (Bron luchtfoto: PDOK, 2018).

1.4 Werkzaamheden

Voor specifieke informatie over de voorgenomen werkzaamheden dient de quickscan geraadpleegd te worden. Globaal worden de volgende activiteiten uitgevoerd (zie ook Bijlage 1):

1. slopen gebouwen;
2. verwijderen beplanting;
3. realiseren woningbouw;
4. kade opnieuw inrichten (vergroenen) en plaatsen installaties in het water t.b.v. aquathermie;
5. herplanten groen en bomen.

1.5 Reikwijdte

Dit soortgericht onderzoek heeft alleen betrekking op:

- het plangebied zoals beschreven in paragraaf 1.3;
- de werkzaamheden zoals beschreven in paragraaf 1.4. Als de werkzaamheden op een andere manier of volgens een andere planning worden uitgevoerd, zijn de conclusies van dit onderzoek niet meer van toepassing. In dat geval wordt geadviseerd om een nieuwe toetsing uit te laten voeren om te bepalen of de werkzaamheden volgens de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd;
- de onderzochte elementen binnen het plangebied, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de onderzochte soorten en functies, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de Wet natuurbescherming, niet op ander beleid of wetgeving.

De resultaten van dit onderzoek zijn maximaal drie jaar geldig. Dit soortgericht onderzoek kan voor de initiatiefnemer als bewijsstuk dienen dat ecologisch onderzoek is verricht.

1.6 Criteria

Het onderzoek en deze rapportage voldoen aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Habitus, bekijk deze [hier](#). Wij hebben onze eigen kwaliteitseisen opgesteld omdat voor ecologisch onderzoek niet altijd kwaliteitseisen beschikbaar zijn. Het doel van deze eisen is om een kwalitatief onderzoek te bieden. Het betreffen eisen over het proces (beoordeling, interpretatie), onderzoek (protocollen, inzet deskundigheid) en leesbaarheid (rapportage).

1.7 Deskundigheid onderzoekers

Al onze onderzoeken worden verricht door deskundige ecologen. Op onze [website](#) zijn de cv's van de projectadviseur, kwaliteitscontroleur en onderzoekers opgenomen om deze deskundigheid aantoonbaar te maken.

2. METHODE

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethode beschreven per soort(groep). Ook wordt het onderzoek afgekaderd en wordt beschreven op welke wijze de gegevens zijn verzameld.

2.1 Huismus

Het huismusonderzoek is uitgevoerd conform het NGB Soortinventarisatieprotocol 2017. Het onderzoek uitgevoerd door één vogelkundige. Het plangebied en de directe omgeving (binnen een straal van 200 meter) zijn onderzocht op de aanwezigheid van huismussen en functioneel leefgebied. Het functioneel leefgebied van een huismus bestaat uit de volgende elementen:

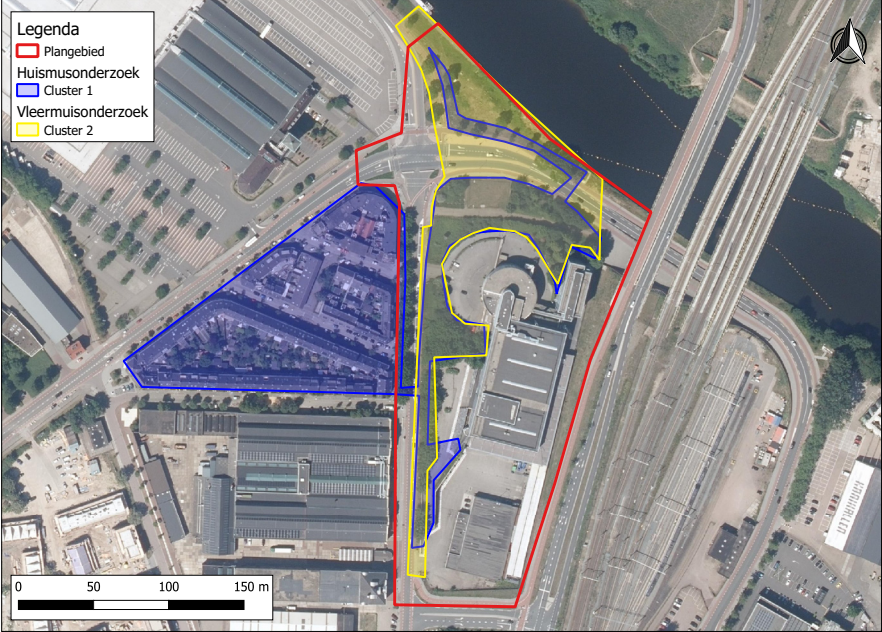
- Dekking: struiken, hagen, klimplanten, coniferen en bomen.
- Voedsel: grassen, onkruiden, bloemen, zaden, struiken met bessen en bomen.
- Water om te drinken en om in te baden.
- Zandbad: droge, zandige plekken.
- Plekken waar kleine steentjes of grit gevonden kan worden.

In de meest geschikte periode (1 april tot en met 20 juni) is er gezocht naar zingende huismussen en andere gedragingen van huismussen die nest- en/of territoriumindicierend zijn (BIJ12, 2017). Ook zijn alle elementen van het functioneel leefgebied van huismussen ingetekend. De NDFF is geraadpleegd voor het inventariseren van huismuswaarnemingen van de afgelopen tien jaar binnen één kilometer het plangebied.

De bezoeken zijn uitgevoerd tijdens goede weersomstandigheden (geen regen, harde wind of kou). Het veldwerk is uitgevoerd met behulp van een Swarovski EL 10x42 verrekijker.

Tabel 2: gegevens veldbezoeken huismusonderzoek

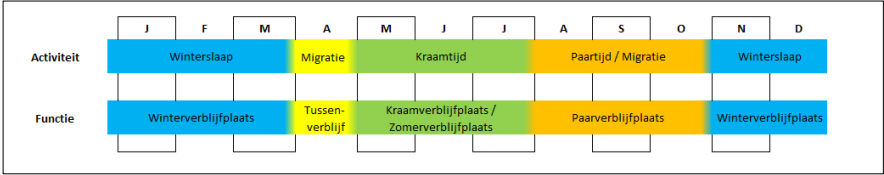
Onderzoeker	Datum	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temperatuur (°C)	Bewolking	Windrichting	Windkracht (Bft)	Neerslag
Willemien de Groot	27-4-2020	06:17 / 20:57	19:00	21:07	12.0	2/8 bewolkt	NW	4	Geen
Willemien de Groot	19-5-2020	05:40 / 21:32	09:30	11:30	16.0	3/8 bewolkt	ZW	2	Geen

Figuur 2: Onderzoekopzet. Het huismusonderzoek is uitgevoerd door één persoon in cluster 1. Het onderzoek naar vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen is uitgevoerd door één persoon in cluster 2 (Bron luchtfoto: PDOK, 2018).

2.2 Vleermuizen

Vleermuizen gebruiken een netwerk van deelleefgebieden met verschillende functies. Ze volgen daarbij een duidelijke seizoenscyclus: beginnend bij winterslaap, achtereenvolgens trek, balts- en paartijd (sommige soorten), kraamperiode, balts- of paartijd (weer andere soorten), trek en tenslotte weer winterslaap, zie onderstaand tijdschema (Vleermuizen in de stad, 2020).

Figuur 3: Globale seizoenscyclus vleermuizen (Vleermuizen in de stad, 2020)

2.2.1 Vooronderzoek

De volgende soorten en functies (zie Tabel 3) worden verwacht op basis van het vooronderzoek.

Tabel 3: mogelijk aanwezige vleermuizen en functies

Soort(en)	Functie(s) ¹	Locatie(s) in het plangebied
Gewone dwergvleermuis	f, vl	Bomen(rijen), struweel
Ruige dwergvleermuis	f, vl	
Laatvlieger	f, vl	

¹ f=essentieel foerageergebied, vl=essentiële vliegroute

2.2.2 Veldwerk

Tijdens de bezoeken zijn alle relevante waarnemingen genoteerd. De waarnemingen zijn zodanig ingevoerd dat dubbeltellingen zoveel mogelijk zijn voorkomen. Dit wil zeggen dat één foeragerende vleermuis niet twee keer is ingevoerd. Op deze manier is een goed beeld verkregen van het totale aantal individuele vleermuizen in het gebied. Het onderzoek naar vliegroutes en foerageergebied wordt uitgevoerd door één persoon. De waarnemingen zijn wandelend gedaan, waarbij er continue rondes gemaakt zijn binnen het desbetreffende cluster. Zie Figuur 3 voor een overzicht van de onderzoeksopzet. Indien er aanleiding voor geweest is, zoals vleermuizen die ergens vandaan vliegen, is de onderzoeker in die richting gewandeld.

Toelichting op de afbeelding

Impressie plangebied: binnen het plangebied zijn meerdere bomen en struiken aanwezig.

2.2.3 Materialen en software

Het veldwerk is uitgevoerd met behulp van een Petterson D240X in combinatie met opname-apparaat Ediroll R-05 en de Petterson M500-384 in combinatie met een Motorola telefoon. Beide batdetectors beschikken over opname- en vertragingmogelijkheden. Geluiden die niet direct in het veld te determineren waren, zijn opgenomen en later geanalyseerd. Hiervoor gebruiken wij Batsound, Batexplorer en Anabat Insight. Voor het vastleggen van veldbezoeken en waarnemingen gebruiken wij WrnPro (Zostera, 2020), versie 5.5.7.

2.2.4 Bezoeken

De volgende bezoeken zijn uitgevoerd:

Tabel 4: gegevens veldbezoeken vleermuisonderzoek

Onderzoeker	Functie ¹	Datum	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temperatuur (°C)	Bewolking	Windrichting	Windkracht (Bft)	Neerslag (mm)
Frenk van der Wal	f, vl	28-5-2020	21:43	21:43	23:43	16.0	1/8 bewolkt	NO	2	geen
Frenk van der Wal	f, vl	11-9-2020	20:02	20:02	22:02	21.0	1/8 bewolkt	NW	1	geen

¹ f=essentieel foerageergebied, vl=essentiële vliegroute

Zoals te zien in bovenstaande Tabel 4 is het vleermuisonderzoek geheel uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus, 2017) voor de soorten en functies omschreven in Tabel 3.

Toelichting op de afbeelding

Impressie plangebied: binnen het plangebied staan meerdere hoge bomen.

3. RESULTAAT & TOETSING

Onderstaand is per soort(groep) beschreven welke functies zijn aangetroffen. Functies van soorten die onderzocht zijn, maar niet benoemd, zijn uitgesloten. Het betreft een interpretatie van de waarnemingen uit het veld.

3.1 Huismus

3.1.1 Nestplaatsen

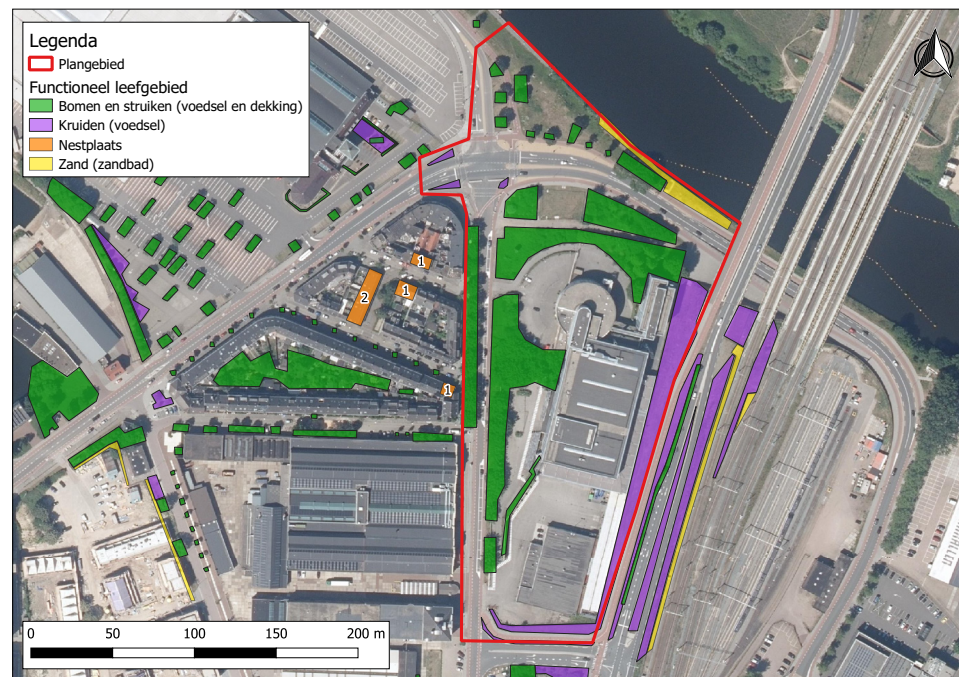
Binnen het plangebied zijn meerdere zingende en foeragerende huismussen waargenomen. Er zijn meerdere waarnemingen gedaan van huismussen in potentieel broedbiotoop, namelijk bij de woningen met pannendaken ten westen van het plangebied. Hier zijn roepende mannetjes en broedparen waargenomen. Onder de dakpannen is ruimte en zijn huismusnesten dus mogelijk (zie Figuur 4). De inschatting is dat er bij deze woningen minimaal vijf broedpaar huismussen aanwezig waren tijdens het onderzoek.

3.1.2 Functioneel leefgebied

Binnen het plangebied is een groot oppervlak aan bomen en struiken aanwezig. Tijdens het onderzoek zijn hier meerdere huismussen waargenomen, die hier aan het foerageren of zingen waren. De bomen en struiken bieden de huismussen naast voedsel ook dekking. In het oosten en zuiden van het plangebied zijn bermen aanwezig waar kruidachtige planten groeien. Deze kruiden kunnen ook als voedsel dienen voor de huismussen. In het noorden van het plangebied, langs De Dieze, zijn ook zandige stukjes aangetroffen waar huismussen zandbaden kunnen nemen (zie Figuur 4).

Voor huismussen is het belangrijk dat binnen circa 50 meter van de nestplaats voldoende grote bomen als leverancier van eiwitrijk voedsel aanwezig zijn, voor het voeden van de jongen. Ook dient binnen vijf à tien meter van de voedselplekken dekking aanwezig te zijn zodat huismussen kunnen schuilen voor predatoren. Hier voldoet het plangebied aan.

Om te bepalen of het plangebied een essentiële functie heeft voor de lokale populatie huismussen, zijn alle elementen van het functioneel leefgebied binnen een straal van 200 meter rond de aangetroffen nestplaatsen geanalyseerd (zie Figuur 5). Ook zijn de waarnemingen opgevraagd van huismussen binnen één kilometer rond het plangebied van de afgelopen tien jaar (zie Bijlage 2). Het grootste gedeelte van de waarnemingen van huismussen zijn bekend bij woningen in wijk De Vliert ten oosten van het plangebied. Ook zijn er waarnemingen van huismussen bekend bij de woningen direct ten westen van het plangebied, waar tijdens dit onderzoek ook huismussen zijn aangetroffen. Hieruit kan opgemaakt

Figuur 4: aangetroffen nestplaatsen en elementen van het functioneel leefgebied binnen en direct rond het plangebied (Bron luchtfoto: PDOK, 2018). De getallen geven het aantal broedpaar huismussen aan wat aanwezig was. Door in te zoomen wordt de inhoud beter zichtbaar.

worden dat deze huizen belangrijk zijn voor de lokale populatie huismussen en dat hier dus ook gebroed wordt.

Bij de geplande ontwikkeling zal een groot deel van de beplanting binnen het plangebied verwijderd worden. Alleen de bomenrij aan de westzijde van de Parallelweg blijft behouden. Het oppervlak aan bomen en struiken wat verwijderd zal worden met de ontwikkeling, maakt ongeveer 45% uit van het totaal oppervlak aan bomen en struiken wat aanwezig is binnen 200 meter van de nestplaatsen. Behalve het groen binnen het plangebied, zijn er ook bomen en struiken aanwezig rond woningen, onder andere in de tuinen en in de straten. Dit groen bestaat uit meerdere kleinere oppervlaktes in vergelijking met het groen wat aanwezig is binnen het plangebied. Buiten het plangebied is er geen ander vergelijkbaar gebied waar een groot oppervlak aan bosschages aanwezig is.

3.1.3 Toetsing

Er zijn vier locaties aangetroffen waar huismussen nestelen. Een deel van het functioneel leefgebied (bomen en struiken) van huismussen zal vernietigd worden door uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden. Het deels aantasten van het functioneel leefgebied van huismussen kan leiden tot het verlies van functionaliteit van de nestplaatsen (BJ12, 2017). Het kan dus niet uitgesloten worden dat de geplande ontwikkeling zal leiden tot een permanente aantasting van het functioneel leefgebied en daarmee een effect op het voortbestaan van de lokale huismussen populatie. Dit betreft een overtreding Artikel 3.1, lid 2, van de Wet natuurbescherming voor de huismus. Ook leidt het uitvoeren van de werkzaamheden tot het opzettelijk verstoren, wat een overtreding betekent van Artikel 3.1, lid 4, van de Wet natuurbescherming.

Toelichting op de afbeelding

Impressie plangebied: binnen het plangebied zijn meerdere huismussen waargenomen in de struiken.

3.2 Vleermuizen

3.2.1 Foerageergebied

Er zijn twee foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen binnen het plangebied. Één individu foerageerde bij de bomen ten westen van de Parallelweg en één individu foerageerde bij de bomen ten oosten van de Parallelweg. De bomen ten westen van de Parallelweg blijven behouden, de andere bomen binnen het plangebied zullen bij de ontwikkeling verwijderd worden. Het ene individu wat foerageerde bij de te verwijderen bomen, kan uitwijken naar andere geschikte foerageerplekken. Dit zijn bijvoorbeeld de bomen ten westen van de Parallelweg of de bomen in de Koestraat. De bomen binnen het plangebied maken geen essentieel onderdeel uit van het foerageergebied van vleermuizen.

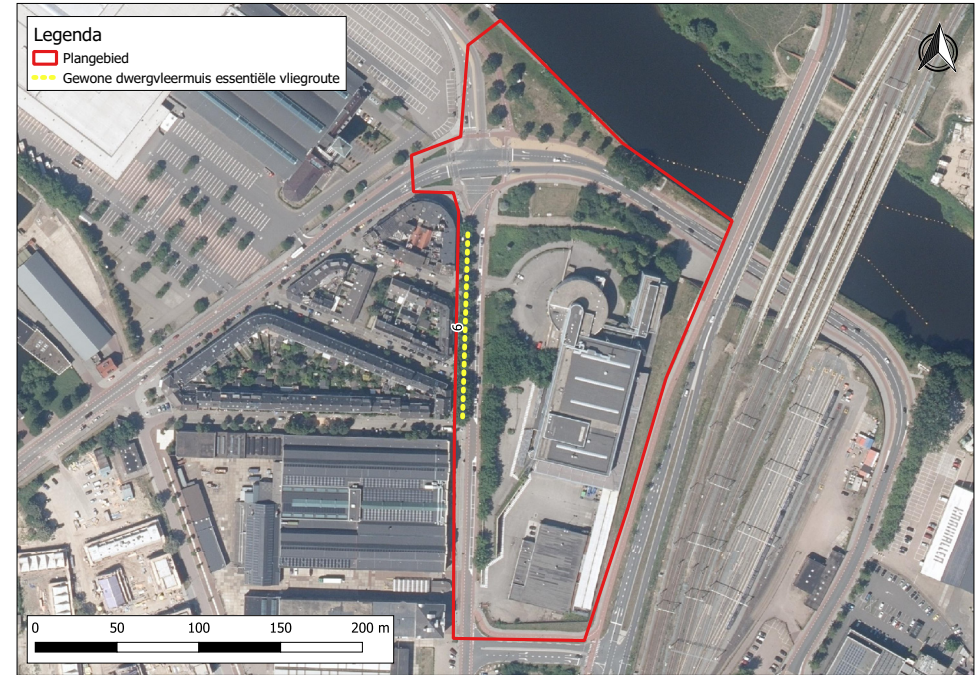
3.2.2 Vliegroute

Bij de bomen ten noorden van de Veemarktweg zijn enkele passerende vleermuizen waargenomen: namelijk twee rosse vleermuizen, één laatvlieger en zes gewone dwergvleermuizen. Deze vleermuizen vlogen bij de bomen, maar er is geen duidelijke vliegroute aangetroffen. De vleermuizen vlogen te ver van de bomen af en ook vlogen de vleermuizen verschillende kanten op. Deze bomen maken geen onderdeel uit van een essentiële vliegroute van vleermuizen.

Bij de bomen langs de Parallelweg vlogen meerdere gewone dwergvleermuizen. Vijf individuen vlogen langs de bomen ten westen van de weg ter hoogte van de Kalverstraat. Één individu vloog in noordelijke richting aan de overkant van de weg, ook ter hoogte van de Kalverstraat. Twee individuen vlogen in zuidwestelijke richting van het gebouw in het plangebied naar de Kalverstraat. De bomen ten westen van de Parallelweg blijven behouden terwijl de bomen ten oosten van de weg zullen verdwijnen bij de ontwikkeling. De enkele vleermuizen die bij de bomen ten oosten van de weg vlogen, kunnen als alternatief de bomenrij ten westen van de weg gebruiken om foerageergebieden te bereiken. De bomenrij ten westen van de Parallelweg is daarom een essentiële vliegroute voor de gewone dwergvleermuis (Zie Figuur 5).

3.2.3 Toetsing

De aangetroffen essentiële vliegroute kan verstoord worden bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden, door bijvoorbeeld lichteffecten. Dit betreft een overtreding van Artikel 3.5, lid 2, van de Wet natuurbescherming. Hoe hiermee om dient te worden gegaan, is te lezen in hoofdstuk 5 (paragraaf aanbevelingen).

Figuur 5: Aangetroffen beschermde functies. Per functie zijn het aantal individuen weergegeven (Bron luchtfoto: PDOK, 2018). Door in te zoomen wordt de inhoud beter zichtbaar.

4. CONCLUSIE & AANBEVELINGEN

4.1 Conclusie

De conclusie geeft antwoord op de centrale vraag:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op overtreding van de Wet natuurbescherming voor de onderzochte soorten en functies?

Hieronder volgt een antwoord op de centrale vraag. In Tabel 5 is de conclusie samengevat.

Op basis van hoofdstuk 3 is de voorgenomen ontwikkeling naar verwachting in strijd met het onderdeel soortbescherming uit de Wet natuurbescherming.

Tabel 5: Samenvatting conclusie

Soort	Effect verwacht en vervolgstap nodig?	Overig/opmerking
Gewone dwergvleermuis	ja	zie paragraaf 4.3
Ruige dwergvleermuis	nee	zie paragraaf 4.2
Laatvlieger	nee	zie paragraaf 4.2
Huismus	ja	zie paragraaf 4.3

4.2 Geen vervolgstap nodig

Uit het onderzoek en de toetsing volgt dat er geen effect wordt verwacht op de ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Dit betekent dat er voor deze soorten geen vervolgstappen noodzakelijk zijn. Raadpleeg de quickscan om te zien of er voor andere soortgroepen nog maatregelen benodigd zijn.

4.3 Proces en vervolgtraject

Tijdens het onderzoek is aangetoond dat er beschermd soorten (gewone dwergvleermuis en huismus) aanwezig zijn en een wetsovertreding te verwachten is. De ontwikkeling kan nog steeds doorgang vinden als een ontheffing verkregen wordt. Dit is normaliter de vervolgstap in het proces, als de voorgenomen werkzaamheden nog steeds uitgevoerd gaan worden.

4.3.1 Vraag een ontheffing aan en stel een activiteitenplan op

Vraag de ontheffing aan bij de provincie Noord-Brabant. Laat het activiteitenplan opstellen door een deskundige ecooloog, zodat alle benodigde informatie aangeleverd wordt bij het bevoegd gezag. In het activiteitenplan wordt een beoordeling gevraagd over het effect op de 'gunstige staat van instandhouding'. Ook dient passende compensatie concreet uitgewerkt te worden.

4.3.2 Doorlooptijd

Na het indienen van de ontheffingsaanvraag neemt de behandeling van het bevoegd gezag gemiddeld 20 weken in beslag. Het opstellen van een activiteitenplan kan veelal in zes tot acht weken plaatsvinden. Dit is echter sterk afhankelijk van snelheid waarmee informatie wordt aangeleverd, bijvoorbeeld over het belang van de ontwikkeling, maar ook over de locatie(s) van compensatie.

4.3.3 Gewenningstijd

De betreffende soorten dienen bij voorkeur ruim van te voren te kunnen wennen aan de te realiseren compensatie. Soms is een vastgestelde periode van toepassing, bijvoorbeeld bij vleermuizen. Habitus kan hierover adviseren en kan ondersteunen bij het tijdig realiseren van compensatie, zodat voorkomen wordt dat na de ontheffing gewacht moet worden op de gewenningsperiode.

4.3.4 Advies

Wij adviseren om een ontheffingsaanvraag op te starten, omdat wij verwachten dat de werkzaamheden altijd tot een effect op de verblijfplaats zal leiden. Tenzij voor een optie hieronder in 4.3.5 wordt gekozen.

4.3.5 Overige opties

Wil je een ontheffingstraject voorkomen? Dan zijn er veelal twee opties mogelijk.

- Voer de werkzaamheden op zo'n wijze uit, dat er geen negatieve effecten plaatsvinden. Dit is niet altijd mogelijk. Soms kan met het toepassen van maatregelen gerealiseerd worden dat de wet niet wordt overtreden. Er zal dan een ecologisch werkprotocol nodig zijn, waarin vastgelegd wordt op hoe gewerkt kan worden zonder de verblijfplaats(en) aan te tasten.
- Er wordt voor gekozen om de werkzaamheden niet uit te voeren. Dit is altijd een mogelijkheid. Indien de bovenstaande optie niet mogelijk is, zal een ontheffing toch benodigd zijn.

BRONVERMELDING

Alle bronnen zijn geraadpleegd op 6 oktober 2020.

Literatuur

- Bij12 (2017). [Kennisdokument gewone dwergvleermuis](#)
- Bij12 (2017). [Kennisdokument ruige dwergvleermuis](#)
- Bij12 (2017). [Kennisdokument huismuis](#)
- Netwerk Groene Bureaus (2017). [Vleermuisprotocol 2017](#)

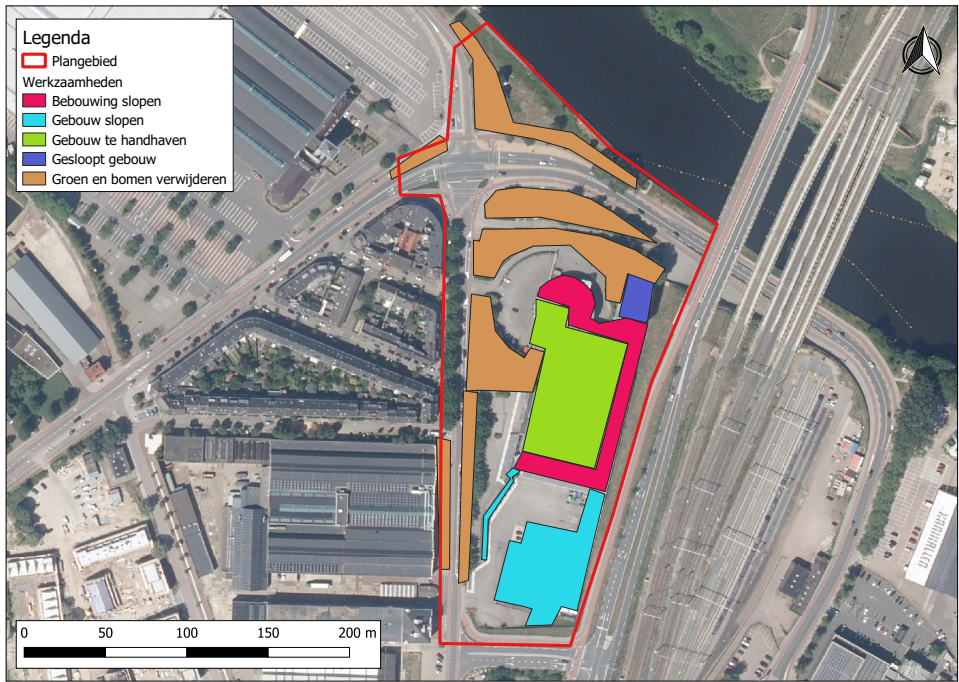
Software

- Elekon AG (2020). [Batexplorer 2.1.](#)
- Peterson Elektronik (2019). [Batsound.](#)
- Titley scientific (2020). [Anabat Insight.](#)
- Zostera B.V. (2020). [WrmPro.](#)

Geraadpleegde websites

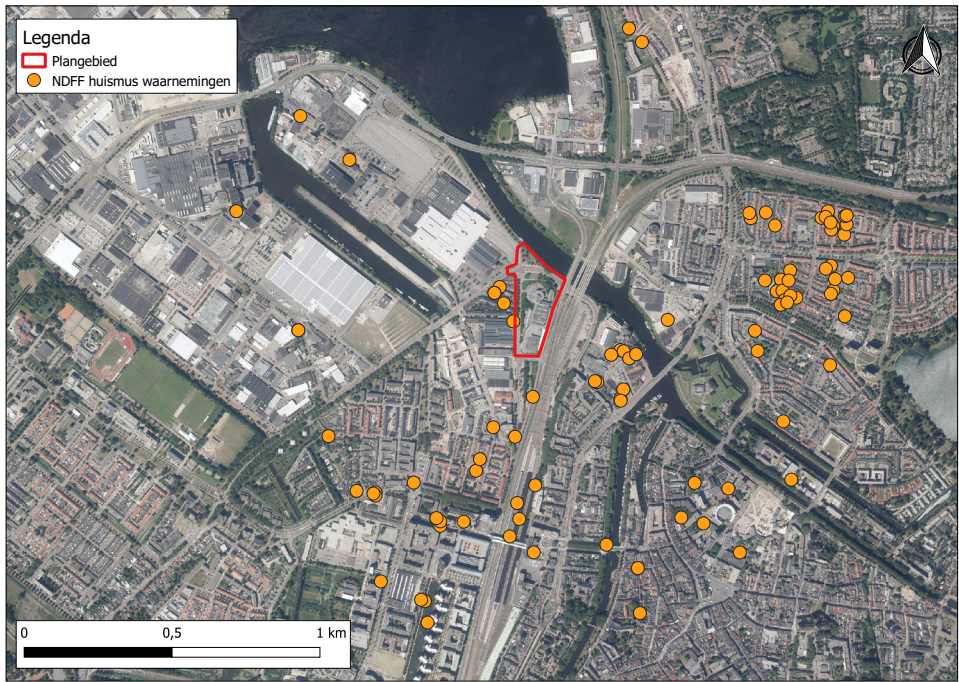
- www.ndff-ecogrid.nl
- www.vleermuis.net. Pagina's: [gewone dwergvleermuis](#), [ruige dwergvleermuis](#), [laatvlieger](#).
- www.vleermuizenindestad.nl/node/22.html

BIJLAGE 1 - Werkzaamheden

Figuur: geplande werkzaamheden in het plangebied.

BIJLAGE 2 - NDFF waarnemingen huismus

Figuur: waarnemingen van huismussen binnen één kilometer rond het plangebied van de afgelopen tien jaar.

Over ons

Habitus is een vooruitstrevend advies- en onderzoeksbureau voor biodiversiteit en natuurwetgeving. Wij zijn als organisatie **betrokken** bij de klant. Wij zorgen door **constante ontwikkeling** van onze diensten voor verhoging van de tevredenheid van onze klanten over onze dienstverlening. Wij zijn experts met **passie** voor ons vak en zorgen voor een soepel traject door kwaliteitsdiensten te bieden. Wij helpen onze klanten met praktisch advies over biodiversiteit en beschermde soorten. Wij geloven in langdurige samenwerking met opdrachtgevers, partners en collega's op een wijze die wederzijds voordeel oplevert.

Onze missie en kernwaarden

Het is onze missie om **de biodiversiteit te beschermen en te verhogen**. Met het team van collega's werken we dagelijks in vele projecten met passie aan onze missie. Met wetgeving gerelateerde adviezen dragen we bij aan de bescherming van soorten en zo aan bescherming van biodiversiteit. Met biodiversiteitsadviezen dragen we gericht bij aan het verhogen van de biodiversiteit. Onze kernwaarden zijn:

- betrokken bij onze klanten
- constante ontwikkeling van onze dienstverlening
- passie voor natuur.

Klanttevredenheid en kwaliteit

Wij staan voor de kwaliteit die we leveren. Onder kwaliteit verstaan wij de mate waarin aan de klantverwachting wordt voldaan of wordt overtroffen. De klant is dus degene die bepaalt of wij kwaliteit leveren. Onze dienstverlening wordt door klanten gemiddeld met hoger dan een acht beoordeeld. Dit geeft aan dat we een passende invulling geven aan de klantverwachting. Wij vinden dat we in eerste instantie zelf aan de lat staan voor de te leveren kwaliteit. Om die reden hebben wij dan ook onze eigen kwaliteitseisen geformuleerd. In samenspraak met onze opdrachtgevers bepalen we de gewenste kwaliteit van een dienst.

Over ons logo

Libellen zijn prachtige insecten. Het is dan ook geen toeval dat we voor inspiratie voor ons logo geput hebben uit de fraaie en diverse vormen die de orde van libellen rijk is. Wist je bijvoorbeeld dat elke soort unieke vleugelkenmerken heeft?

De paarse kleuren zijn een combinatie van blauw (dat staat voor stabiliteit) en de energie van rood. Paars staat ook voor **passie** en wordt verder geassocieerd met kracht, waardigheid (royalty), creativiteit en ambitie.

